

انواع رمان از نظر ساخت

انواع رمان از نظر ساخت

انواع رمان از نظر موضوع

انواع رمان از نظر پلات

__ انواع رمان از نظر ساخت

رمان را به لحاظ ساختمان و مایه های سبکی به چهار نوع تقسیم کرده اند :

۱- رمان حوادث (NOVEL OF INCIDENT)

رمانی است که در آن تکیه اصلی بر حوادثی که در طی رمان اتفاق می افتد و متن فی الواقع چیزی نیست جز مجموعه ای از حوادث و ماجراهای پی در پی و مختلف . مثل رمان روبنسون کروزئه اثر دانیل دفئو که مجموعه ایی از حوادث گوناگونی است که برای قهرمانان داستان اتفاق می افتد . رمان حوادث ، حد فاصل رمان با رمانس است ، زیرا در رمانس هم مثلا امیر ارسلان رومی خواننده با حوادث متعدد (منتهی محیر العقول) سرگرم است .

۲- رمان شخصیت (NOVEL OF CHARACTER)

رمان جدید بر خلاف رمان های قدیم که معمولا رمان حوادث بوده اند ، رمان شخصیت هستند . در رمان حوادث ، تکیه بر اعمالی است که قهرمان داستان انجام می دهد ، اما در رمان شخصیت تکیه بر انگیزه ی انجام اعمال است .

بدین ترتیب در رمان های حوادث مثل سمک عیار و غالب داستانوارهای قدیم ایرانی می توان پرسید : بعد چه شد ؟ اما در رمان شخصیت باید پرسید : چرا چنین شد ؟ مثلاً در بوف کور توالی حوادث آن قدر اهمیت ندارد که انگیزه ی اعمال و این چرایی هاست که در آن بحث انگیز است . از این رو رمان حوادث را می توان ادامه همان قصه ی بلند دانست و اصطلاح داستان را به شخصیت اختصاص داد و پیداست که این دومی ارزش ادبی دارد .

۳- رمان نامه ای (EPISTOLARY NOVEL)

که در آن ساخت رمان بر مبنای نامه هایی است که بین دو قهرمان اثر رد و بدل می شود . یا خواننده از طریق نامه هایی که در رمان آمده است وارد فضای داستان می شود مثل (نامه های یک زن ناشناس) اثر استفان تسوایک یا (نامه های ورتر - رنج های ورتر جوان) اثر گوته .

در رمان واره های منظم ادبیات فارسی هم گاهی از نامه نگاری بین دو عاشق و معشوق استفاده می کنند .

۴- رمان اندیشه (NOVEL OF IDEAS)

رمانی است که مبنای آن بر ایده های و مشروب های از پیش معلوم قالبی است ، میل رمان های نویسندگان حزب کمونیست شوروی . برخی از آثار جرج اورل (مزرعه حیوانات) هاکسلی هم از این دست است .
در پایان این بخش بی فایده نیست که به آراء هنری جیمز داستان نویس و منتقد امریکایی در باب (رمان شخصیت) و (رمان حوادث) اشاره ای به عمل آید .

جیمز تمایز بین این دو رمان را اصولی نمی داند و می گوید از دید نویسنده چنین تمایزی نمی توان وجود داشته باشد و او این نظر را در مورد تمایز بین رمان و رمانس را که همان داستان های عاشقانه پر ماجرا می باشد نیز ابراز می دارد .

__ انواع رمان از نظر موضوع

رمان ها را بر حسب تکیه ای که بر مطالب کرده اند و از نظر فرقی که در موضوع و مقاصد هنری دارند و به نحوه ی زیر تقسیم می کنند :

۵- رمان شکل پذیری (NOVEL OF FORMATION)

۶- ناول تربیتی (NOVEL OF EDUCATION)

موضوع این گونه رمان ها توسعه و تکامل ذهن و شخصیت قهرمان است . قهرمان تجربیات مختلفی را پشت سر می گذارد و معمولاً بعد از سپری کردن یک بحران روحی ، به ماهیت نقش و وظیفه ی خود در جهان پی می برد . برخی از آثار توماس مان و سامرست موام (ماه و شش پیشیز) از این دسته اند . یکی از انواع فرعی این گونه رمان ،

۷- رمان زندگی هنرمند (ARTIST NOVEL)

که در آن تحول و تکامل خود داستان نویسی یا هنر مندی مطرح است . در این گونه داستان ها ، هنرمند طی حوادثی به موقعیت و سرنوشت هنری خود وقوف می یابد . مثال این نوع ، رمان معروف مارسل پروست موسوم به (در جست و جوی زمان های گمشده) و (چهره هنرمند در جوانی) اثر جیمز جویس است .

۸- رمان اجتماعی (SOCIOLOGICAL NOVEL)

که در آن تکیه بر تأثیر اجتماع و مقتضیات اجتماعی بر شخصیت قهرمانان و حوادث داستان است و گاهی نیز در آن تزهایی برای اصلاحات اجتماعی عرضه می شود: مثل رمان (خوشه های خشم) اثر جان اشتین یک داستان پرداز آمریکایی است.

۹- رمان تاریخی (HISTORICAL NOVEL)

در این نوع رمان، زمینه اثر و شخصیت ها و حوادث از تاریخ اخذ شده اند، مثل رمان (ایوانف) اپر والترا اسکات یا (قصه دو شهر) اثر چارلز دیکنز یا (اشیانه عقاب) نوشته ذین العابدین مؤتمن. جورج لوکاج منتقد بزرگ ادبی در سال ۱۹۶۲ کتابی در بررسی این نوع رمان به نام (رمان تاریخی) نگاشت.

۱۰- رمان محلی (REGIONAL NOVEL)

که تکیه ی آن بر این و رسوم و لهجه ی شهر ها و ولایات است: نه به این قصد که صیغه محلی پیدا کند بلکه به این جهت که تأثیر اوضاع و احوال و عوامل محلی را بر کردار و رفتار شخصیت های داستان نشان می دهد و نحوه تفکر و احساسات قهرمانان داستان را با توجه به زمینه ها و مایه های محلی تبیین نماید. مثال این گونه رمان (ایالت یوگنا پاتافا) اثر ویلیام فالکنر و برخی از آثار رسول پرویزی و صادق چوبک (مثل تنگسیر) است.

۱۱- رمان روانی (PSYCHOLOGICAL NOVEL)

که در آن از مسائل ذهنی و روانی قهرمان یا قهرمانان داستانی سخن می رود. این نوع رمان امروز با پیشرفت دانش روانشناسی و روانکاوی رواج بسیار یافته است. نمونه برخی از آثار جویس و وولف و صادق هدایت مثلاً بوف کور است.

انواع رمان از نظر پلات

هسته داستانی (PLOT) رمان هم انواع مختلفی دارد: تراژدی-کمدی-طنز-عاشقانه. باید توجه داشت که در رمان محض یعنی رمان به معنی واقعیش و به اصطلاح (NOVEL PROPER) شخصیت های پیچیده و مشکلی از طبقات مختلف اجتماع مطرح اند که برای اعمالی که در داستان انجام می دهند انگیزه های متفاوتی دارند. این قهرمانان در تقابل با شخصیت های دیگر، تجربیات زندگی را به خواننده منتقل می کنند. اما در داستان های عاشقانه و پهلوانی یعنی:

۱۲- رمانس منثور (PROSE ROMANCE)

همانطور که در منشاش:

۱۳- رمانس های پهلوانی یا شهسوارانه (CHIVALRIC ROMANCE)

دیده می شود ، شخصیت های ساده ای مطرح اند که معمولاً عمق ندارند ، و پیچیده نیستند و نویسندگان مورد ان اغراق می کند و آنان را والاتر از آنچه هستند و به طور کلی بالاتر از واقعیت نشان می دهد . در این گونه رمان ها ، قهرمانان و نابکار ، ارباب ورعیت ، بد و خوب به صورت قاطعی از هم جدا می شوند . قهرمانان از دیگر جنس مردمان نیستند و از بافت واقعی اجتماع جداست . ساختمان پلات بر ارمان ها و خیالات و ماجرا های غیر واقعی مبتنی است نمونه :

۱۴- رمانس نوول ها (ROMANCE NOVEL)

را می توان در آثار خیالی عاشقانه – پهلوانی یا عاشقانه – ماجراجویانه در مقابل رمان های واقع گرا (والتر اسکات دید) . امیلی برونته ، ادگار آلن پو ، مارک تواین ، هم چنین اثری دارند که کاملاً از آثار کسانی چون فالتکتر متمایز است .

مراد از این بحث این است که ارزش پلات در همه انواع رمان ها به یک اندازه نیست . در برخی بسیار منسجم است و در برخی سست و بی رمق است و چنان که بعداً توضیح داده خواهد شد . در برخی از روایات نیز اصلاً نمی توان قایل به پلات شد که ما این گونه روایات را قصه (در مقابل) می خوانیم .

